

TGM is ember!

VISSZHANG - LVII. évfolyam, 30. szám, 2013. július 26.

Váncsa is ember címmel jelent meg vagy harmincöt éve egy reflexió az *ÉS*-ben az akkor tv-kritikákat író publicista egyik cikke után. A cím arra utalt, hogy néha-néha még az isteni Váncsa is képes tévedni, már nem emlékszem, miben.

TGM (*Mi lesz a választások után?*, *ÉS*, 2013/29., júl.19.) merész ívű képet fest elénk hatalmas ismeretanyagra alapozva, régi kor árnya felé bátran visszamerengve (és ez sokat ér), ugyanakkor a jelenkort túl bátran veti össze a messzi jövővel, és ez emberileg teljesen érthető tévedések felé tereli a szerzőt.

TGM – tudatosan vagy ösztönösen – az extrapolációs elvet alkalmazza, amely a matematikában kedvelt módszer, és a kellő sokaság megléte és jó minimumfeltétel felállítása esetén – főleg az alkalmazott matematikai területeken – szép eredményeket hozott. Ugyanakkor a váratlan, számításba nem vehető események tönkretelhetik az extrapolációt. Klasszikus példák: a XIX. század végén kiszámolta valaki, ha az addig tapasztalt mértékben nő tovább Londonban a forgalom, akkor 1960-ban minden reggel kétméteres magasságban borítja majd el a lószar a főutakat. Szintén londoni „számítás”, 1930 és 1965 közötti, és a korreláció hibátlan ebben is: minél nagyobb a levegő ólomtartalma, annál kevesebb a tuberkulózis. Az egyik esetben a motorizáció és a józanész, a másik esetben az antibiotikumok elterjedése okozta a matematikailag hibátlan, tartalmilag semmis extrapolációt. A matek és az emberi elme Newton és Leibniz óta, vagy lehet, hogy sokkal régebben is, képes olyan összefüggések „felismerésére”, amelyek matematikailag-logikailag hibátlanok, ugyanakkor semmi közük a történelem lényegéhez. TGM-et éppen páratlan extrapolációs készsége csalta csapdába. Nem számolt, nem is számolhatott az eddig soha nem tapasztalt latenciával (ezen a szavazási hajlandóságot bevallani nem merők sokaságát értem), a véleményformálók közti ösztönös és tudatos Európa-szimpátia hatásaival, a tulajdonhoz való ragaszkodás erejével, az igazságérzet és a szervilis érzelmek dinamikájával, egyéb váratlan eseményekkel. És eddig nincs is semmi bajom TGM írásával. Extrapolálni és (talán) tévedni természetes dolog. Csak az a vég, csak azt tudnám feledni: „fusson, ki merre lát”, ezt nem kellett volna.

Mert hát TGM kapitány, ha tetszik, szellemi vezető, őrt álló. Egyike az iránymutatóknak. Egy kapitány pedig csata előtt ne biztasson menekülésre, álljon, mint a szikla, fulladjon a Csele-patakba, essen el Segesvárnál, lője ki az egész tárat a Gestapóra, mint Bajcsy-Zsilinszky, álljon tiszta szívvel az akasztófa alá, mint Nagy Imre. Szóval, kedves TGM, lehet, hogy igazad lesz, de én nem futok. Maradok. Maradj Te is. Üdvözöllek: